

РОЛЬОВА ГРА НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Однією з актуальних проблем сучасної методики викладання іноземних мов є організація навчання дітей різного віку. Велике значення в організації учбового процесу відіграє мотивація навчання. Вона сприяє активізації мислення, викликає інтерес до будь-яких видів діяльності. Найсильнішими мотивуючими чинниками є прийоми навчання, що задовольняють потребу учнів у новизні матеріалу, що вивчається і різноманітності виконуваних вправ. Широкі можливості для активізації учбового процесу дає використання навчально-пізнавальних ігор, однією з яких є рольова гра [1].

Рольова гра – простий спосіб пізнання людиною навколишньої дійсності, один із найдоступніших шляхів до оволодіння знаннями, уміннями, навичками [2, с. 5]. Цей вид гри, будучи найбільш точною і доступною моделлю іншомовного спілкування, є тією організаційною формою навчання, яка дозволяє оптимально поєднувати групові, парні і індивідуальні форми на уроці. Під час участі в рольових іграх в учнів закладаються основи комунікативної компетенції, які дозволяють здійснювати іншомовне спілкування і взаємодію учнів на уроках німецької мови, що є головною метою навчання іноземної мови [4, с. 153].

За допомогою рольової гри викладач може розвивати усі види мовленнєвої діяльності, насамперед, усне мовлення. За сприяння цього виду гри воно стає більш змістовним і складнішим за структурою мовного матеріалу [4, с. 154].

Рольова гра може співвідноситися з обома формами мовлення: підготовленим і непідготовленим, створюючи передумови для природного переходу першого в друге. Для переведення підготовленого мовлення в непідготовлене перш за все підходять рольові ігри, які умовно називаються “багатоактними”. Перший акт варто забезпечити опорами, наступні акти учні зможуть грати самостійно [2, с. 8].

Ефективна рольова гра забезпечує високу активність кожного учасника навчального процесу. Незважаючи на те, що різні ролі відрізняються об’ємом рольових реплік, кожен із учасників бере активну участь в ігровій діяльності, навіть якщо він отримує небагато слів [3, с. 196].

Найбільш розповсюдженими формами рольових ігор є презентація, інтерв’ю, заочна подорож, прес-конференція, круглий стіл, телеміст, екскурсія, казка, репортаж, клуб за інтересами [2, с. 10], проте вчитель необмежений у виборі, він може створити новий вид гри, який найбільше підходить до розкриття теми на уроці.

Досягнути високого рівня комунікативної компетенції в іноземній мові, не знаходячись серед її носіїв, дуже важко. Тому важливим завданням викладача є створення на занятті з іноземної мови реальних і уявлених ситуацій спілкування, використовуючи для цього різні форми роботи [3, с. 197]. Рольову гру можна застосовувати для будь-якого виду роботи з мовою: відпрацювання структур, лексики, вивчення функцій, інтонаційних моделей тощо [1].

Підсумовуючи вище сказане, можна сказати, що рольові ігри є дійсно важливими на уроках іноземної мови. Це ефективний та цікавий спосіб залучити учнів будь-яких класів до спілкування, дати їм можливість відчувати себе в іншомовному середовищі та розвинути їх мовленнєві навички. Використання рольової гри під час занять урізноманітнить навчально-виховний процес і стане для вчителя джерелом креативності, а для школярів – незабутнім досвідом.

Список використаних джерел

1. Тригуб Т. О. Використання навчально-пізнавальних ігор на уроці німецької мови. URL: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-navchalno-piznavalnih-igor-na-uroci-nimecko-movi-49181.html>
2. Хмельюк Н. В. Рольова гра як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності учнів на уроках німецької мови: навч.-метод. посіб. Хмельницький, 2017. 42 с.

3. Кузів М. З. Рольові ігри на занятті з іноземної мови як метод навчання іншомовної комунікації. *Наукові записки, серія «Філологічна»*. 2012. № 25. С.196-197. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/download/1065/920/>

4. Богів Е., Кабаці М. Рольова гра як засіб пізнавальної діяльності на уроках німецької мови професійного спрямування у вищих закладах освіти. *Наукові записки, серія «Педагогічні науки»*. № 147. С.152-155.

Науковий керівник: к. пед. н. Титаренко О. І.

Гончар І. О.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ЛЕКСИКА НА ПОЗНАЧЕННЯ ПАРАЛІНГВІСТИЧНИХ ДІЙ У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ТЕКСТІ

Під час безпосереднього живого спілкування ми часто використовуємо невербальні сигнали, також відомі як паралінгвістичні засоби. Вони виникають на різних етапах використання мови. Наприклад, при переході від внутрішнього до зовнішнього мовлення, шукаючи потрібні слова, люди звертаються до пошукових чи пошуково-описуючих жестів, мімічних явищ, які несуть певну інформацію співрозмовнику. Різноманітні паралінгвістичні явища можуть виникати на етапі контролю за якістю висловлення. Припустившись помилки, мовець обриває своє мовлення, робить заперечний жест чи інші специфічні жести, шукає більш відповідних мовних засобів для реалізації повідомлення, що викликає появу пробних пошукових ходів, пауз, певних видів жестів.

Часто паралінгвістичні засоби вживаються цілеспрямовано, для досягнення певного ефекту: приховати свої справжні думки, почуття, емоції, створити відповідний настрій у слухача, вплинути на його поведінку.

Однак залучення паралінгвістичних засобів до участі в комунікації диктується не вичерпністю мовної системи, а лише обставинами зовнішнього порядку, пов'язаними з характером комунікації. До таких обставин можуть належати, наприклад, дотримання певного темпу діалогу, застосування різноманітних мнемонічних прийомів для забезпечення повного розуміння висловлювання.

Одночасне використання вербальних і невербальних засобів обумовлене прагненням конкретизувати інформацію, зробити її виразнішою і значущою з тим, щоб впливати на співбесідника. Але і передуюче вживання жестів виконує прогнозує завдання комунікативної установки. Так, наприклад, маючи намір повідомити співбесідникові конфіденційну інформацію, мовець подається всім корпусом уперед або вбік, скорочуючи відстань між ними, і вимовляє: «*У мене є до вас розмова*». Невербальна поведінка наче прогнозує вербальну інформацію. Передуючі жести словам пояснюється іноді тим, що мовцеві вибрати потрібний жест легше, ніж слово, оскільки лексичних одиниць значно більше. Психологічні експерименти показали, що деякі наші жести пов'язані з труднощами породження мови. Звідси був зроблений висновок про те, що жести є свого роду програмуванням лексики в мові, вони допомагають передбачати ще невисловлену думку.

При самостійному функціонуванні невербальні засоби, так само як і слова, передають закінчений сенс, тобто формують цілісний вислів. Ці вислови можуть бути інтерпретовані вербальними засобами, наприклад:

- вказати пальцем чи очима на об'єкт з метою зазначення його знаходження – «*Онде*», «*Beide zeigten mit ihren Augen dorthin, wo die Gefangenen kauerten*»;
- поманити до себе кого-небудь зігнутих вказівним пальцем – «*Підійди сюди*»;
- поглядом вказати на двері – «*Давай вийдемо*»;
- кивання головою чи посмішка – «*Згода*», «*Eine energische Handbewegung. — Also, bist einverstanden, — bestätigte Valentin*»;
- покачування рукою чи ногою, що виражає нетерплячість: «*Er unterbrach, mit Ungeduld hob seine Hand*»;